Maastricht University

Hoge Raad

Citation for published version (APA):

de Groot, G.-R. (1988). Hoge Raad: 26 juni 1987, nr. 135. *Nederlandse Jurisprudentie*, 563-566.

Document status and date:
Published: 01/01/1988

Document Version:
Publisher's PDF, also known as Version of record

Please check the document version of this publication:

• A submitted manuscript is the version of the article upon submission and before peer-review. There can be important differences between the submitted version and the official published version of record. People interested in the research are advised to contact the author for the final version of the publication, or visit the DOI to the publisher's website.
• The final author version and the galley proof are versions of the publication after peer review.
• The final published version features the final layout of the paper including the volume, issue and page numbers.

Link to publication

General rights
Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

• Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
• You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
• You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal.

If the publication is distributed under the terms of Article 25fa of the Dutch Copyright Act, indicated by the “Taverne” license above, please follow below link for the End User Agreement:

www.umlib.nl/taverne-license

Take down policy
If you believe that this document breaches copyright please contact us at:

repository@maastrichtuniversity.nl

providing details and we will investigate your claim.

Download date: 16 Apr. 2024

van de Nederlandse nationaliteit bewerkstelligde, nu de in die optieverklaring uitgedrukte wil tot het verkrijgen van de Surinaamse nationaliteit niet in volle vrijheid en zonder druk was tot stand gekomen. Waar zelfs een uitdrukkelijke optieverklaring onder omstandigheden niet een vrijwillige verwerving van een vreemde nationaliteit oplevert, mag m.i. een automatische verwerving van de Surinaamse nationaliteit ex art. 5 lid 2 Toescheidingsovereenkomst a fortiori niet als vrijwillige verkrijging in de zin van art. 15 sub a Rijkswet op het Nederlanderschap worden beschouwd. Vgl. tenslotte HR 7 febr. 1986, NJ 1986, 345, waar bij de verkrijging van de Surinaamse nationaliteit ex art. 5 lid 2 Toescheidingsovereenkomst van de intentie van de betrokkene werd geabstraheerd.

6. Zie over de bovenstaande beslissing van de HR eveneens *M. Tratnik*, Migrantenrecht 1988, p. 31-33.

GRdG

Nr. 135

HOGE RAAD
26 juni 1987, rek.nr. 7149
(Mrs. Martens, Hermans, Bloembergen, Haak, Boekman; A-G Mok; m.nt. GRdG)
RvdW 1987, 153

Nationaliteitsrecht (Nederland/Suriname).

Beklag ex art. 43 Vreemdelingenwet. Optie. Uitleg van art. 6 lid 4 Toescheidingsovereenkomst Suriname-Nederland.

(Toescheidingsovereenkomst Suriname-Nederland art. 6 lid 4)

Uitspraak gegeven op een beklag ingevolge art. 43 Vreemdelingenwet, ingediend door Kausilia Koelfat, in haar hoedanigheid van wettelijk vertegenwoordigster van Indrawatie Koelfat, geboren op 29 mei 1968 te District Suriname in Suriname.

Hoge Raad:

1. Het beklag

Het beklag berust op de stelling, dat Indrawatie Koelfat – hierna aan te duiden als klaagster – ofschoon zij de Nederlandse nationaliteit bezit, wordt onderworpen aan maatregelen die slechts op vreemdelingen kunnen worden toegepast.

Het klaagschrift, ondertekend door adv. Mr. H.A. Ahmad Ali, te Utrecht, en ter griffie van de HR ingekomen op 24 sept. 1986, is aan deze uitspraak gehecht en maakt daarvan deel uit.

2. Het standpunt van de staatssecretaris van Justitie

Naar aanleiding van een verzoek van de HR zich over het beklag uit te laten, heeft de staatssecretaris bij brief van 18 dec. 1986 aan de HR bericht, samengevat weergegeven, dat op grond van de bepalingen van de Toescheidingsovereenkomst inzake nationaliteiten tussen het Koninkrijk der Nederlanden en de Republiek Suriname klaagster als minderjarige de nationaliteit van haar moeder volgde toen deze door optie de Surinaamse nationaliteit verkreeg en daarmede de Nederlandse nationaliteit verloor, en niet door optie de Nederlandse nationaliteit heeft kunnen herkrijgen omdat zij – indien zij op 25 nov. 1975 reeds meerderjarig was geweest – de Surinaamse nationaliteit zou hebben verkregen op grond van art. 3 van die Overeenkomst.

3. Verdere procesgang

Het beklag is behandeld ter openbare terechtzitting van 6 febr. 1987. Aldaar zijn gehoord Mr. Ahmad Ali die het beklag nader heeft toegelicht, alsmede de heer F.Th. Zilverentant, werkzaam bij het Ministerie van Justitie.

4. De conclusie van het OM

De A-G Mok heeft geconcludeerd tot gegrondverklaring van het beklag.

5. Beoordeling van het beklag

5.1 Ter beoordeling van het beklag gaat de HR uit van het volgende:

(i) klaagster is op 29 mei 1968 in Suriname geboren als natuurlijk kind en kwam als zodanig van rechtswege onder gezag van haar moeder;

(ii) op 25 nov. 1975 was klaagster feitelijk woonachtig in Suriname;

(iii) op 25 nov. 1975 woonde de moeder van klaagster, die eveneens in Suriname is geboren, in Nederland en behield deswege de Nederlandse nationaliteit: ingevolge art. 6 lid 1 Toescheidingsovereenkomst, is klaagster haar daarin toen gevolgd;

(iv) in 1981 heeft de moeder van klaagster, teruggekeerd naar Suriname, voor de Surinaamse nationaliteit geopteerd; ook daarin is klaagster haar moeder gevolgd;

(v) sedert 28 aug. 1985 woont klaagster in Nederland;

(vi) klaagster heeft op 3 sept. 1986, derhalve binnen de in art. 6 lid 4 Toescheidingsovereenkomst daartoe gegeven termijn, geopteerd voor de Nederlandse nationaliteit.

5.2. De vraag die moet worden beantwoord is of klaagster door deze optie de Nederlandse nationaliteit heeft verkregen.

Klaagster verdedigt dat deze vraag bevestigend moet worden beantwoord omdat lid 4 van art. 6 Toescheidingsovereenkomst een meerderjarig gewordene het recht geeft te opteren voor die nationaliteit welke hij had kunnen behouden indien hij meerderjarig zou zijn geweest op het tijdstip waarop hij, tijdens zijn minderjarigheid, ingevolge het bepaalde in de leden 1 of 2 van nationaliteit is veranderd.

Aldus wordt echter aan art. 6 lid 4 een uitlegging gegeven die noch in zijn bewoordingen, noch in zijn strekking steun vindt. Het vierde lid van art. 6 berust niet op de gedachte dat een

meerderjarig gewordene gelegenheid moet worden geboden alsnog door eigen vrije keuze te bepalen of hij al dan niet zijn vader (of, naar de regelen van de leden 1 en 2, zijn moeder) in diens nationaliteit wil volgen, maar beoogt – naar mede blijkt uit de bij de Toescheidingsovereenkomst behorende Toelichting – slechts een correctie-mogelijkheid te bieden voor die, in de visie van de Verdragsluitende Staten, „uiterst zelden" voorkomende gevallen dat de werking van de leden 1 of 2 ertoe leidt dat een minderjarige een andere nationaliteit verkrijgt dan hij zou hebben verkregen indien hij reeds meerderjarig zou zijn geweest op het tijdstip van in werking treden van de Toescheidingsovereenkomst.

Deze in de Toelichting genoemde en in de tekst van art. 6 lid 4 tot uitdrukking gebrachte voorwaarde is hier echter niet vervuld. Lid 1 van art. 6 heeft integendeel ertoe geleid dat klaagster de nationaliteit heeft gekregen welke zij ook zou hebben verkregen als zij reeds meerderjarig zou zijn geweest op het tijdstip van in werking treden van de Toescheidingsovereenkomst: nu zij in Suriname is geboren en ten tijde van de inwerkingtreding van de Toescheidingsovereenkomst in feite in Suriname woonachtig was, zou zij immers, als zij toen reeds meerderjarig was geweest, ingevolge art. 3 de Surinaamse nationaliteit hebben verkregen en, ingevolge art. 2, de Nederlandse nationaliteit welke zij tot het in werking treden van de Toescheidingsovereenkomst bezat, hebben verloren.

In het midden kan blijven of in soortgelijke, de in lid 4 van art. 6 gegeven correctie-mogelijkheid betreffende gevallen, indien deze feitelijk anders liggen dan het onderhavige, op grond van aan het systeem van de Toescheidingsovereenkomst ontleende argumenten plaats is voor een ander oordeel: hier spelen dergelijke argumenten geen rol. Integendeel, de omstandigheid dat niet alleen klaagster, maar ook haar moeder in Suriname is geboren, zodat klaagster, ware zij destijds meerderjarig geweest, het Nederlanderschap niet op de in art. 10 aangegeven wijze had kunnen herkrijgen, vormt een bijkomend, aan het systeem van de Toescheidingsovereenkomst te ontlenen argument vóór ontkennende beantwoording van voormelde vraag.

6. Beslissing

De HR verklaart het beklag ongegrond.

Conclusie A-G Mr. Mok:

1. Ontvankelijkheid

Het beklag is bij de HR ingediend bij een door een advocaat ondertekend verzoekschrift; het is ingekomen op 24 sept. 1986 toen art. 43 Vreemdelingenwet nog van kracht was. Het heeft betrekking op de nationaliteit van Indrawatie Koelfat, die in het verzoekschrift ook wordt aangeduid als klaagster. Het is echter ingediend door Kausilia Koelfat, in haar hoedanigheid van ouder/verzorger van Indrawatie.

Indrawatie Koelfat, die ik hierna, in navolging van het verzoekschrift, zal aanduiden als klaagster, is geboren op 29 mei 1968. Ten tijde van de indiening van het beklag was zij nationaliteitsrechtelijk meerderjarig (Rijkswet op het Nederlanderschap, art. 1 aanhef en onder b). Burgerrechtelijk was zij echter nog minderjarig. Aan te nemen is dat de moeder het gezag over klaagster uitoefende; klaagster is – naar beide pp. hebben medegedeeld – een natuurlijk kind. Dat de moeder het beklag heeft ingediend lijkt in de gegeven omstandigheden juist.

Klaagster heeft in afschrift een beschikking van de staatssecretaris van Justitie d.d. 17 juli 1986 overgelegd, waarbij een door klaagster ingediend verzoek om een vergunning tot verblijf is geweigerd. Dit betekent dat klaagster is onderworpen aan maatregelen, die slechts op vreemdelingen kunnen worden toegepast. Inzake de juistheid van deze maatregelen uit een oogpunt van de nationaliteit van klaagster, zie ik geen mogelijkheid van een rechterlijke beslissing op andere wijze, als bedoeld in de laatste zin van het eerste lid van art. 43 Vreemdelingenwet (dat op 1 okt. 1986 is vervallen). Ik acht het beklag ontvankelijk.

2. Feiten

Zowel klaagster als haar moeder zijn in Suriname geboren. Tot de datum waarop Suriname onafhankelijk werd had klaagsters moeder de Nederlandse nationaliteit. Op die datum, 25 november 1975, woonde de moeder in Nederland, zodat zij de Nederlandse nationaliteit behield. Klaagster zelf verbleef toen in Suriname, maar op grond van art. 6 lid 1 Toescheidingsovereenkomst inzake nationaliteiten Nederland-Suriname, behield klaagster eveneens de Nederlandse nationaliteit.

In 1976 kwam klaagster naar Nederland. Haar moeder keerde op 22 mei 1981 naar Suriname terug en klaagster zelf op 20 okt. 1982.

Na terugkeer in Suriname (vermoedelijk in 1981) opteerde de moeder voor de Surinaamse nationaliteit en klaagster, die toen ook in nationaliteitsrechtelijke zin nog minderjarig was (ook volgens de genoemde Toescheidingsovereenkomst is de meerderjarigheidsgrens achttien jaar), volgde haar moeder daarin.

Op 28 aug. 1985 heeft klaagster zich met haar moeder opnieuw in Nederland gevestigd.

Op 19 sept. 1986 is de klaagster erkend door een Nederlander.

3. Standpunt van klaagster

Klaagster heeft doen stellen dat zij op 3 sept. 1986 (op grond van art. 6 lid 4 Toescheidingsovereenkomst) op het gemeentehuis van Zoetermeer heeft geopteerd voor de Nederlandse nationaliteit. Zij meent dat zij door die optie het Nederlanderschap heeft teruggekregen.

4. Standpunt van de staatssecretaris van Justitie

De staatssecretaris van Justitie heeft erop

doen wijzen dat de erkenning van klaagster door een Nederlander geen nationaliteitsrechtelijke gevolgen heeft, aangezien klaagster ten tijde van de erkenning reeds meerderjarig was in de zin van de Rijkswet op het Nederlanderschap.

Hier voeg ik aan toe dat klaagster zich op die erkenning ook niet heeft beroepen.

Aanvankelijk heeft de staatssecretaris voorts aangevoerd dat noch zij noch de gem. Zoetermeer van een door klaagster gedane optie op de hoogte waren. Die stelling heeft vertegenwoordiger van de staatssecretaris echter laten vallen naar aanleiding van de mededeling van de raadsman van klaagster ter zitting van de HR, volgens welke klaagster zich op 3 sept. 1986 bij de gem. Zoetermeer heeft vervoegd om de optie te doen, doch door de gemeente niet tot de optie is toegelaten. Aangezien de opties vormvrij zijn is de staatssecretaris bereid te accepteren dat klaagster op de genoemde datum de optie heeft gedaan.

Evenwel meent de bewindspersoon dat klaagster de bedoelde optie niet met rechtsgevolg heeft kunnen doen. Indien klaagster nl. ten tijde van de inwerkingtreding van de Toescheidingsovereenkomst (25 nov. 1975) meerderjarig zou zijn geweest, dan zou zij niet de Nederlandse, doch de Surinaamse nationaliteit hebben verkregen.

5. Beoordeling in het beklag

Ficties kunnen problemen veroorzaken doordat de vraag rijst hoever men ze moet doortrekken. Zo is het ook met de fictie van art. 6 lid 4 Toescheidingsovereenkomst.

Op 25 nov. 1975 had klaagsters moeder woonplaats in Nederland. De moeder, en ingevolge van de Toescheidingsovereenkomst ook klaagster zelf, behielden daardoor de Nederlandse Nationaliteit. Dat bracht weer mee dat op grond van het daardoor toepasselijke art. 1:12 lid 1 BW klaagster eveneens haar woonplaats in Nederland had, ook al verbleef zij feitelijk in Suriname.

Vervolgens kan men, dunkt mij, twee wegen inslaan.

a. De woorden „indien zij ten tijde van de inwerkingtreding van deze Overeenkomst reeds meerderjarig waren geweest" (de fictie van art. 6 lid 4) betekenen: ten tijde van de inwerkingtreding zojuist meerderjarig waren geworden. Meerderjarig moet dan worden genomen in de zin die het volgens art. 1 lid 1 overeenkomst heeft, dat wil zeggen achttien jaar. Achttienjarigen zijn evenwel burgerrechtelijk minderjarig en hebben derhalve een afhankelijke woonplaats in de zin van art. 1:12 BW. In deze opvatting is het gelijk bij klaagster.

b. „Meerderjarig" in de geciteerde passage moet worden opgevat als meerderjarig met betrekking tot elke toepasselijke wetsbepaling. Dat wil zeggen ten minste achttien jaar voor de toepassing van de overeenkomst, maar tenminste eenentwintig jaar voor de toepassing van het burgerlijk recht. In die opvatting had klaagster in de fictie geen afhankelijke woonplaats, zodat moet worden afgegaan op haar feitelijke verblijfplaats in Suriname. In de fictie zou zij dan op grond van art. 3 de Surinaamse nationaliteit hebben verworven en dat betekent dat de optie voor het Nederlanderschap in de zin van art. 6 lid 4 voor haar niet openstond.

Door het fictieve element in de verdragsbepaling, in combinatie met de verschillende meerderjarigheidsgrenzen, heeft de keuze voor elk van beide mogelijkheden iets willekeurigs. Opvatting b past beter bij de primaire doelstelling van de Toescheidingsovereenkomst, nl. de nieuwe Staat Suriname van staatsburgers voorzien. Tegelijkertijd werkt deze oplossing sterk ten nadele van klaagster, die er waarschijnlijk ook niets aan doen kon dat haar moeder haar eerst in Suriname had achtergelaten en dat deze vervolgens weer naar Suriname is teruggekeerd, met als consequentie verwerving van de Surinaamse nationaliteit (i.c. door optie, maar het had ook door twee jaar verblijf kunnen gebeuren).

Er zullen zich waarschijnlijk niet veel gevallen van deze aard voordoen (de onderhavige zaak is de eerste van deze aard die aan de HR is voorgelegd) en zouden er vergelijkbare gevallen zijn, dan is niet waarschijnlijk dat de afwegingsfactoren anders zullen zijn.

Dit alles overwegende zou ik de schaal ten voordele van oplossing a willen doen doorslaan. Dat betekent dat klaagster (binnen vijf jaar na het bereiken van de meerderjarigheid; aan welke voorwaarde is voldaan) in aanmerking kwam voor verwerving van het Nederlanderschap door de optie van art. 6 lid 4 Toescheidingsovereenkomst.

Aangezien de staatssecretaris van Justitie heeft erkend dat klaagster die optie heeft willen doen (al is zij daartoe door de gemeentelijke autoriteiten tot wie hij zich had gewend niet toegelaten), terwijl de optie geheel vormvrij is, moet het er voor gehouden worden dat klaagster op 3 sept. 1986 door optie het Nederlanderschap heeft herkregen.

Het beklag is derhalve gegrond.

6. Conclusie

De conclusie strekt tot gegrondverklaring van het beklag.

Noot

1. Ook deze uitspraak is nog gewezen in een procedure ex art. 43 Vreemdelingenwet, dat minder dan een week nadat het inleidende klaagschrift de griffie van de HR bereikte, buiten werking trad (1 okt. 1986). Zie daarover de annotatie onder HR 7 febr. 1986, NJ 1987, 148.

2. In de onderhavige zaak stond de vraag centraal, of klaagster, die krachtens de bepalingen van de Toescheidingsovereenkomst als minderjarige de Surinaamse nationaliteit had verworven, ex art. 6 lid 4 Toescheidingsoverenkomst de Nederlandse nationaliteit kon herkrijgen, door binnen vijf jaren na het bereiken van de achttien-

jarige leeftijd een daartoe strekkende optieverklaring af te leggen.

Een dergelijk optierecht zou zij bezitten, wanneer zij de Nederlandse nationaliteit zou hebben behouden of zou hebben kunnen verkrijgen, indien zij op het ogenblik van het onafhankelijk worden van Suriname in de zin van de Toescheidingsovereenkomst al meerderjarig (18 jaar) was geweest. Deze voorwaarde was volgens de HR niet vervuld, zodat zij geen optieverklaring ex art. 6 lid 4 kon afleggen. De HR wijst daarbij slechts uiterst summier op het feit, dat de in Suriname geboren klaagster op 25 nov. 1975 in Suriname woonachtig was en daarom – indien ze destijds al meerderjarig was geweest – ex art. 3 Toescheidingsovereenkomst zou zijn toegescheiden aan Suriname. Waarom klaagster bij dit denkbeeldige toepassen van art. 3 beschouwd wordt als woonachtig in Suriname, is niet nader gemotiveerd. Toch vormde juist de vraag naar de woonplaats van klaagster in het kader van de denkbeeldige toepassing van art. 3 het hoofdprobleem in de onderhavige procedure.

Op 25 nov. 1975 verbleef de minderjarige klaagster in Suriname, haar moeder woonde echter in Nederland. De moeder bleef derhalve aanvankelijk Nederlandse en omdat klaagster een onwettig niet-erkend kind was, gold dit ex art. 6 lid 1 Toescheidingsovereenkomst ook voor haar. Later opteerde de moeder ex art. 5 lid 1 Toescheidingsovereenkomst voor de Surinaamse nationaliteit en de nog steeds minderjarige en niet-erkende klaagster volgde deze nationaliteitsverandering opnieuw op grond van art. 6 lid 1 Toescheidingsovereenkomst.

Het feit dat klaagster anders dan haar moeder op 25 nov. 1975 feitelijk in Suriname verbleef, maakt de denkbeeldige toepassing van art. 3 Toescheidingsovereenkomst niet zo eenvoudig. Indien klaagster nl. op 25 nov. 1975 tussen de 18 en 21 jaar zou zijn geweest, zouden we een moeilijk oplosbare situatie hebben gehad.

Klaagster zou dan meerderjarig in de zin van de Toescheidingsovereenkomst zijn geweest (art. 1 lid 1). Volgens art. 1:223 BW (vgl. art. 382 Surinaams BW) was dit echter niet het geval. Daarom komt de vraag op, of in zo'n geval rekening moet worden gehouden met de bepaling van art. 1:12 BW (vgl. art. 71 Surinaams BW), krachtens welke iemand die in burgerrechtelijke zin minderjarig is, geacht wordt zijn woonplaats bij zijn wettelijk vertegenwoordiger te hebben. A-G Mok beantwoordt deze vraag na ampele overweging bevestigend, de HR geeft evenwel zonder nadere overweging een ontkennend antwoord. Wellicht heeft de HR waarde gehecht aan het feit dat in art. 2 Toescheidingsovereenkomst is bepaald dat alle meerderjarige Nederlanders die in Suriname werden geboren en ten tijde van het onafhankelijk worden van Suriname *„hetzij woonplaats, hetzij werkelijk verblijf"* in Suriname hadden aan de Republiek Suriname werden toegescheiden. I.c. kon over de woonplaats van betrokkene op 25 nov. 1975 worden getwist, haar werkelijk verblijf was echter destijds onomstreden in Suriname. Het ontkennende antwoord van de HR impliceert, dat klaagster bij de fictieve toepassing van art. 3 aan Suriname zou zijn toegescheiden, indien zij op 25 nov. 1975 al achttien jaar was geweest.

Zij kon derhalve niet ex art. 6 lid 4 Toescheidingsovereenkomst voor het Nederlanderschap opteren.

3. Art. 6 lid 4 Toescheidingsovereenkomst had al eerder aanleiding gegeven tot een uitspraak van de HR. Verwezen zij naar HR 20 juni 1986, NJ 1987, 902. Daar ging het evenwel om de vraag, of het optierecht van art. 6 lid 4 ook zonder woonplaats in Nederland kon worden uitgeoefend. De HR beantwoordde die vraag bevestigend. In het onderhavige geval speelde de woonplaatsproblematiek in het geheel niet. Op 28 aug. 1986 had klaagster zich metterwoon in Zoetermeer gevestigd, overigens ondanks het feit dat haar op 17 juli 1986 een vergunning tot verblijf was geweigerd.

4. In de casus die aan de onderhavige uitspraak ten grondslag ligt, werd door de gem. Zoetermeer geweigerd een bewijsstuk over de gewenste optieverklaring op te maken. Een dergelijke weigering is in strijd met door het ministerie gegeven instructies (Hoofdafd. privaatrecht, nr. 040/185, d.d. 29 jan. 1985, p. 13).

Terecht werd aan deze weigering geen aandacht besteed. Zie hierover mijn annotatie onder HR 20 juni 1986, NJ 1987, 902.

GRdG

Nr. 136

HOGE RAAD
25 september 1987, rek.nr. 7092
(Mrs. Snijders, Martens, Van den Blink, De Groot, Hermans; A-G Mok; m.nt. G)
RvdW 1987, 168
AA 1988/2, p. 107 (P. van Schilfgaarde)

Faillissement.

Faillissement van twee vennootschappen, welker boedels tevoren door de aandeelhouder en de bestuurders feitelijk zijn samengevoegd en waarin afzonderlijke verificatievergaderingen zijn gehouden. Verificatie van vordering in het ene faillissement geeft geen aanspraak op uitkering uit de andere boedel. Motivering.

(Fw art. 115, 116, 119, 122; Rv art. 59 lid 1 onder 3)

1. NV Koninklijke Nederlandse Fabrieken van Gouden en Zilveren Werken Van Kempen en Begeer, te Zeist,
2. Furness Expeditie BV, te Rotterdam,
3. Haveman Edelmetaal Chemie BV, te Voorburg,
4. Koene & Co BV, te Amsterdam,
5. Assemblagebedrijf Wagenberg BV, te Wagenberg (gem. Terheijden), verzoeksters tot cassatie, voorwaardelijk incidenteel verweersters,